

Moderní jazykové modely

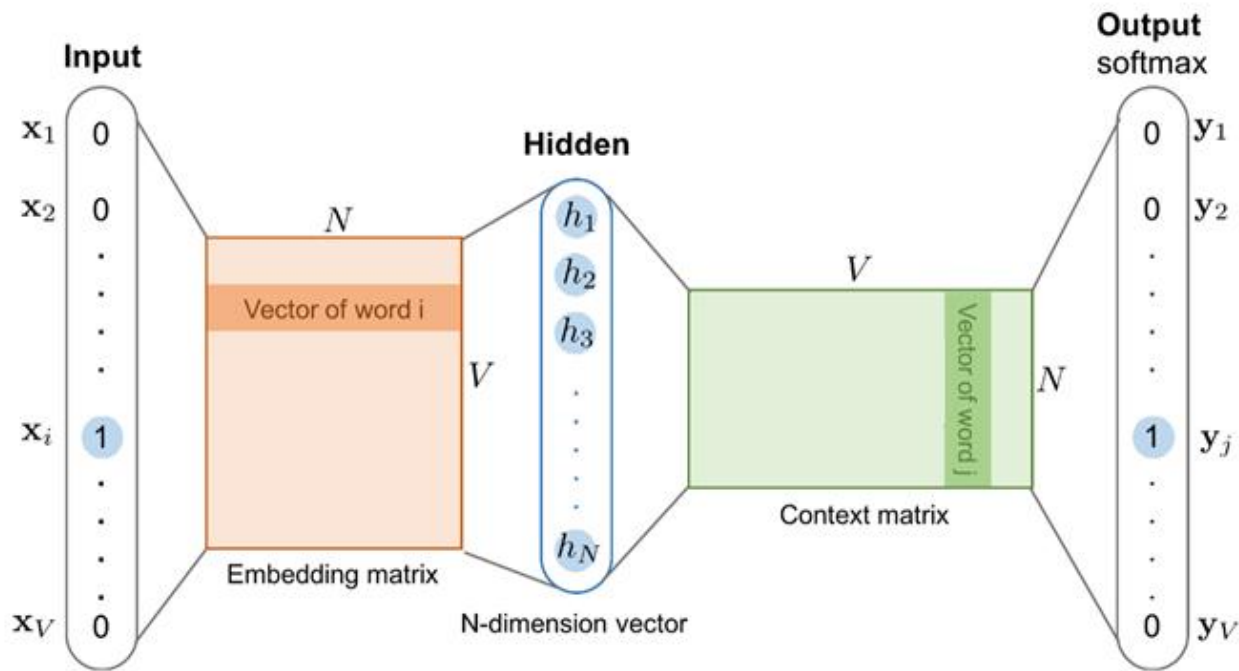
František Kynych
5. 12. 2024 | MVD

Moderní jazykové modely

- Založené na neuronových sítích
- Předchozí přednášky
  - Word2Vec, GloVe
- Tato přednáška se zaměřuje na komplexnější architektury
  - Rekurentní neuronové sítě
  - Transformer

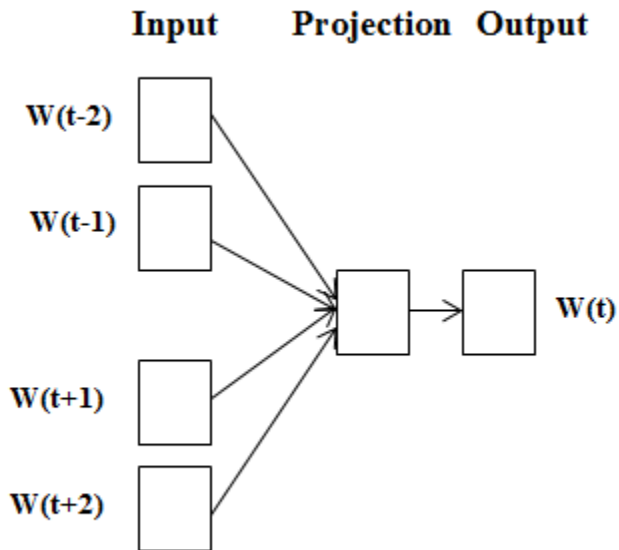
Opakování z předchozích přednášek

Word2Vec

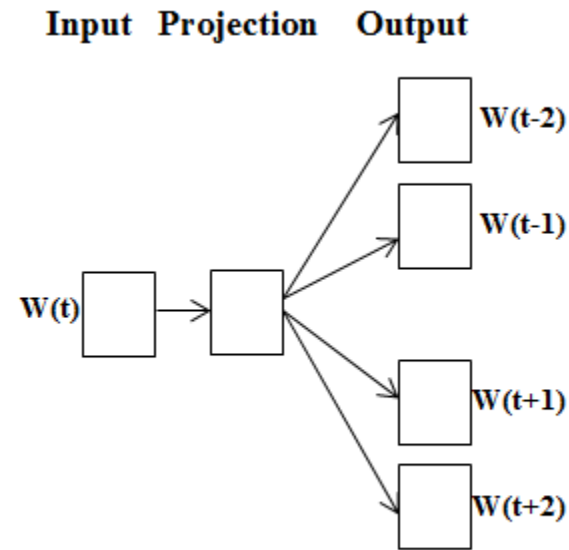

<https://towardsdatascience.com/word2vec-made-easy-139a31a4b8ae>

Přístup: CBOW vs Skip-gram

CBOW

Skip-gram

Problémy předchozích přístupů

- Použití omezeného kontextu okolo slova
- Každé slovo má pouze jeden embedding
  - Embedding se nemění v závislosti na kontextu, ve kterém je použit

Př. 1: Apple (společnost) vs apple (jablko)

Př. 2: Elmo (postava z pořadu Sezame, otevři se) vs Elmo (jazykový model)

Př. 3: Výslovnost slova read v závislosti na použitém čase (minulý, přítomný čas)

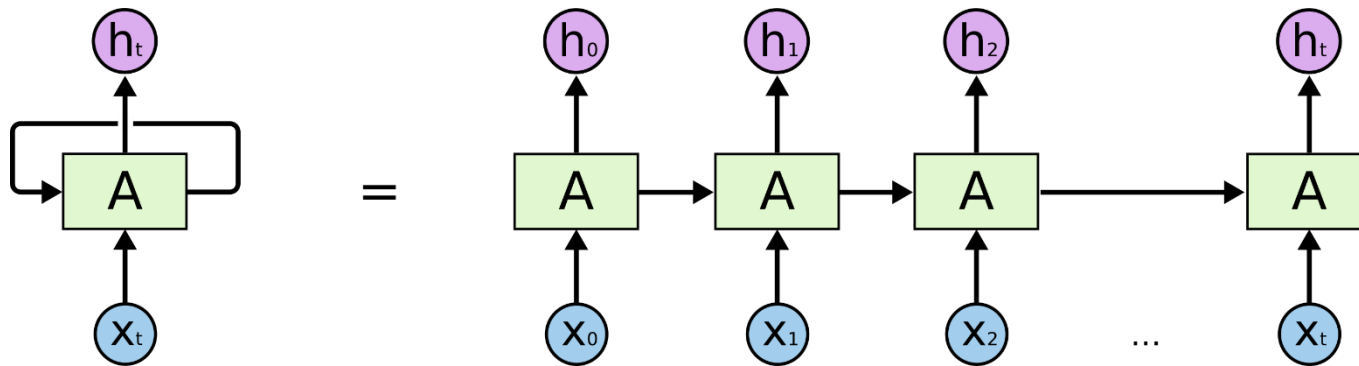
TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií ■

Část I.: ELMo

Rekurentní neuronové sítě

- Opakování z předmětu ANS
- Kromě standardního výstupu obsahují i skrytý stav
  - Skrytý stav je rekurencí průběžně aktualizován

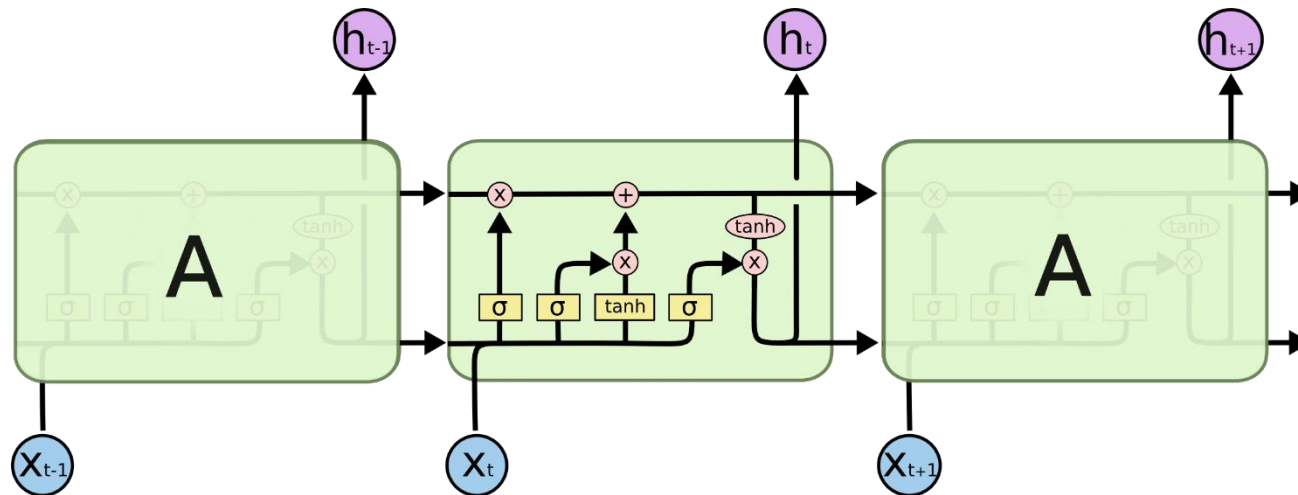

<https://colah.github.io/posts/2015-08-Understanding-LSTMs/>

LSTM

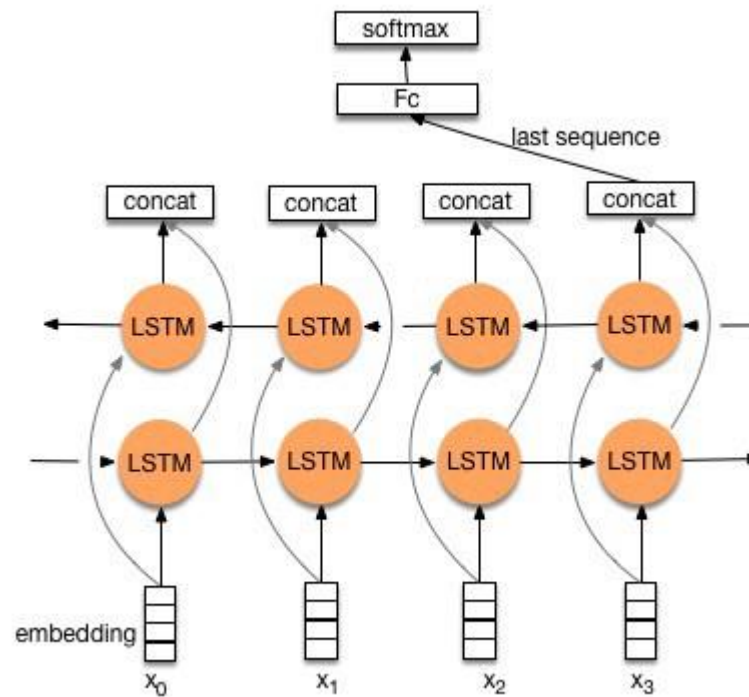
- Long Short-Term Memory
- Zachycují i dlouhodobé závislosti
  - Zároveň řeší problém zanikajícího gradientu

<https://colah.github.io/posts/2015-08-Understanding-LSTMs/>

Bidirectional LSTM

- Vstupní sekvence je procházena z obou směrů

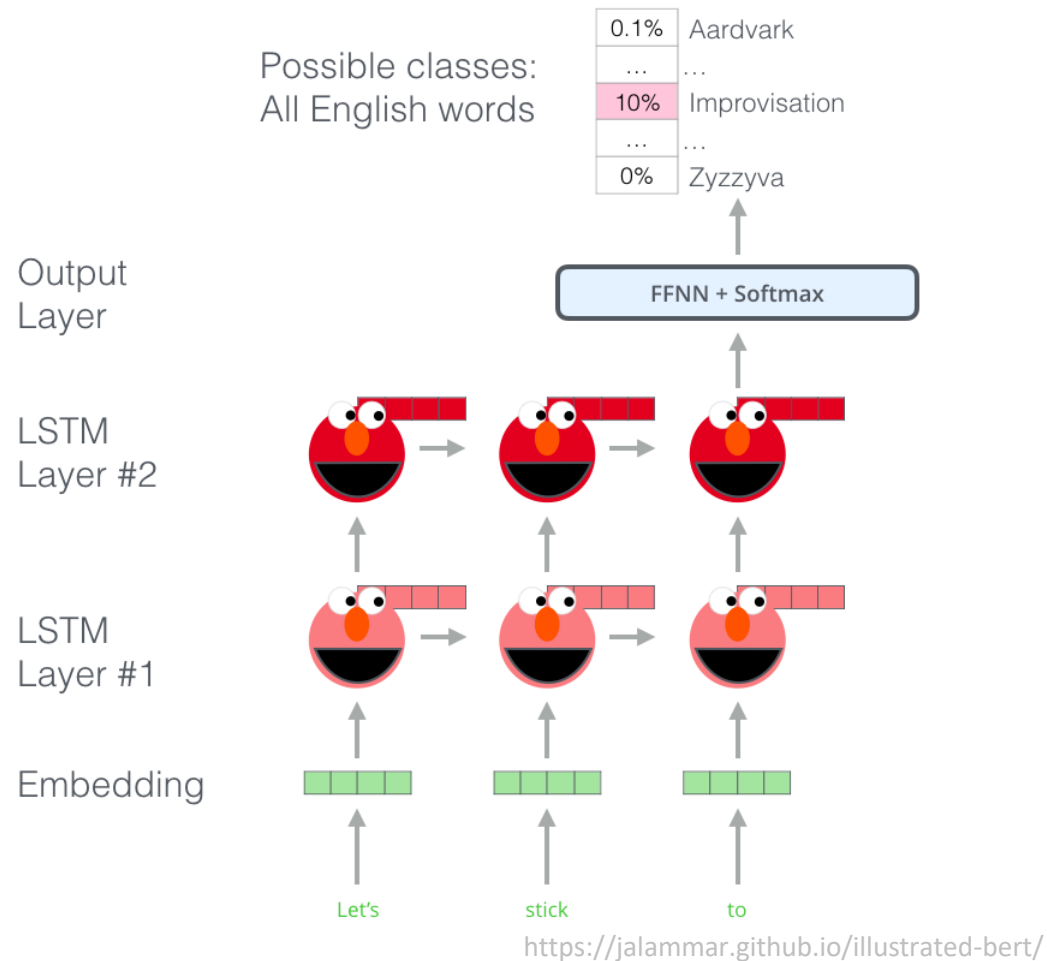
http://doc.paddlepaddle.org/develop/doc/_images/bi_lstm.jpg

ELMo: Contextual language embedding

- Embeddings from Language Models (2018, AllenAI)
- Používá bidirectional LSTM pro tvorbu embeddingů
- Embedding je vytvořen v závislosti na kontextu slova
- Model je založen na znacích
  - Lze vytvořit embedding pro slovo, které není ve slovníku

=> Místo použití slovníku (např. Word2Vec) vytváříme vektory za běhu

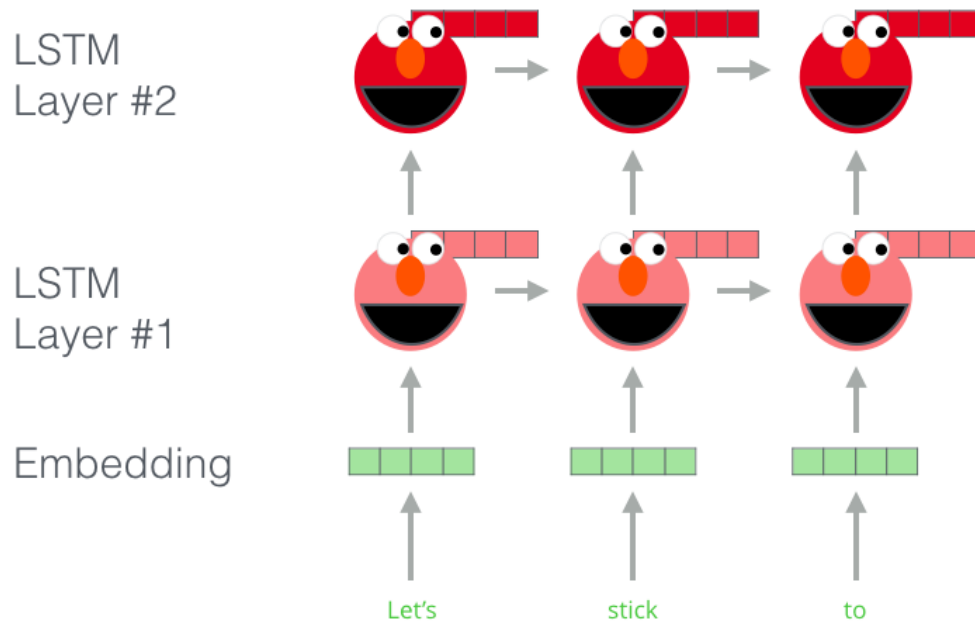
ELMo

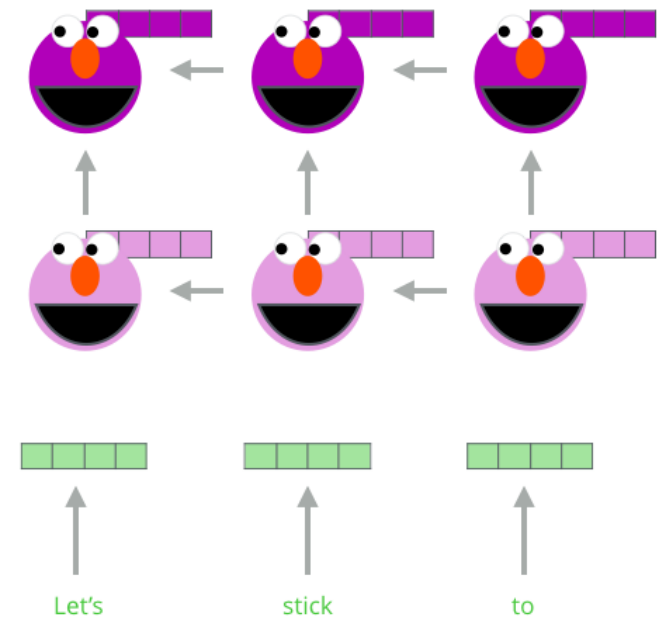
ELMo

Embedding of “stick” in “Let’s stick to” - Step #1

Forward Language Model

Backward Language Model

<https://jalammar.github.io/illustrated-bert/>

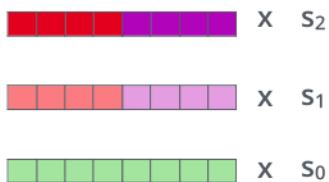
ELMo

Embedding of “stick” in “Let’s stick to” - Step #2

1- Concatenate hidden layers

2- Multiply each vector by a weight based on the task

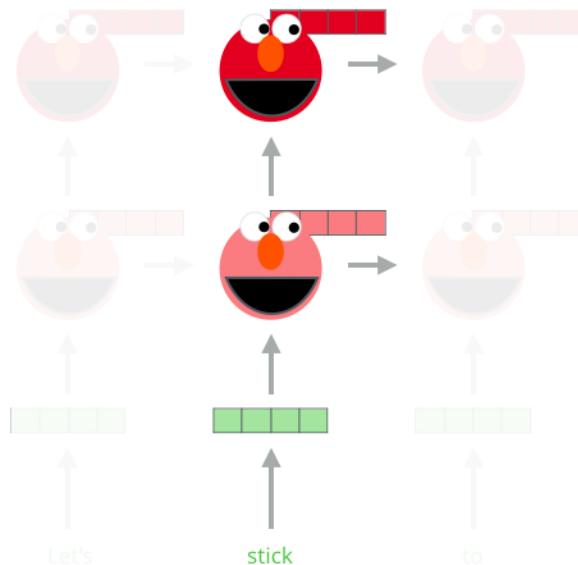

3- Sum the (now weighted) vectors

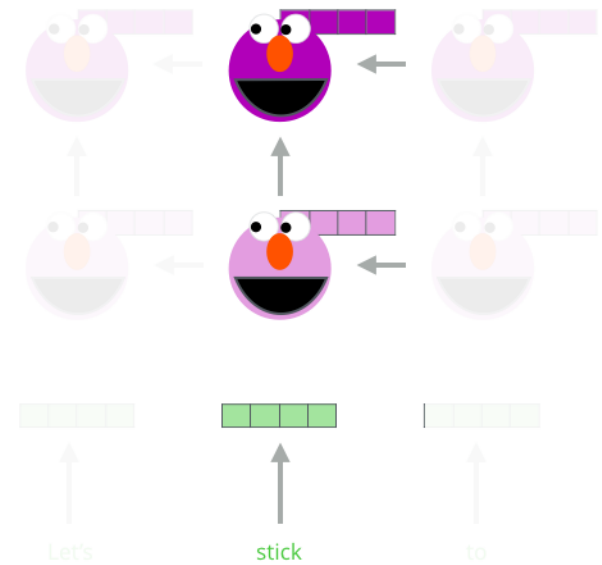

ELMo embedding of “stick” for this task in this context

Forward Language Model

Backward Language Model

<https://jalammr.github.io/illustrated-bert/>

ELMo

TASK	PREVIOUS SOTA		OUR BASELINE	ELMo + BASELINE	INCREASE (ABSOLUTE/ RELATIVE)
SQuAD	Liu et al. (2017)	84.4	81.1	85.8	4.7 / 24.9%
SNLI	Chen et al. (2017)	88.6	88.0	88.7 $\pm$ 0.17	0.7 / 5.8%
SRL	He et al. (2017)	81.7	81.4	84.6	3.2 / 17.2%
Coref	Lee et al. (2017)	67.2	67.2	70.4	3.2 / 9.8%
NER	Peters et al. (2017)	91.93 $\pm$ 0.19	90.15	92.22 $\pm$ 0.10	2.06 / 21%
SST-5	McCann et al. (2017)	53.7	51.4	54.7 $\pm$ 0.5	3.3 / 6.8%

<https://arxiv.org/pdf/1802.05365.pdf>

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta mechatroniky, informatiky
a mezioborových studií ■

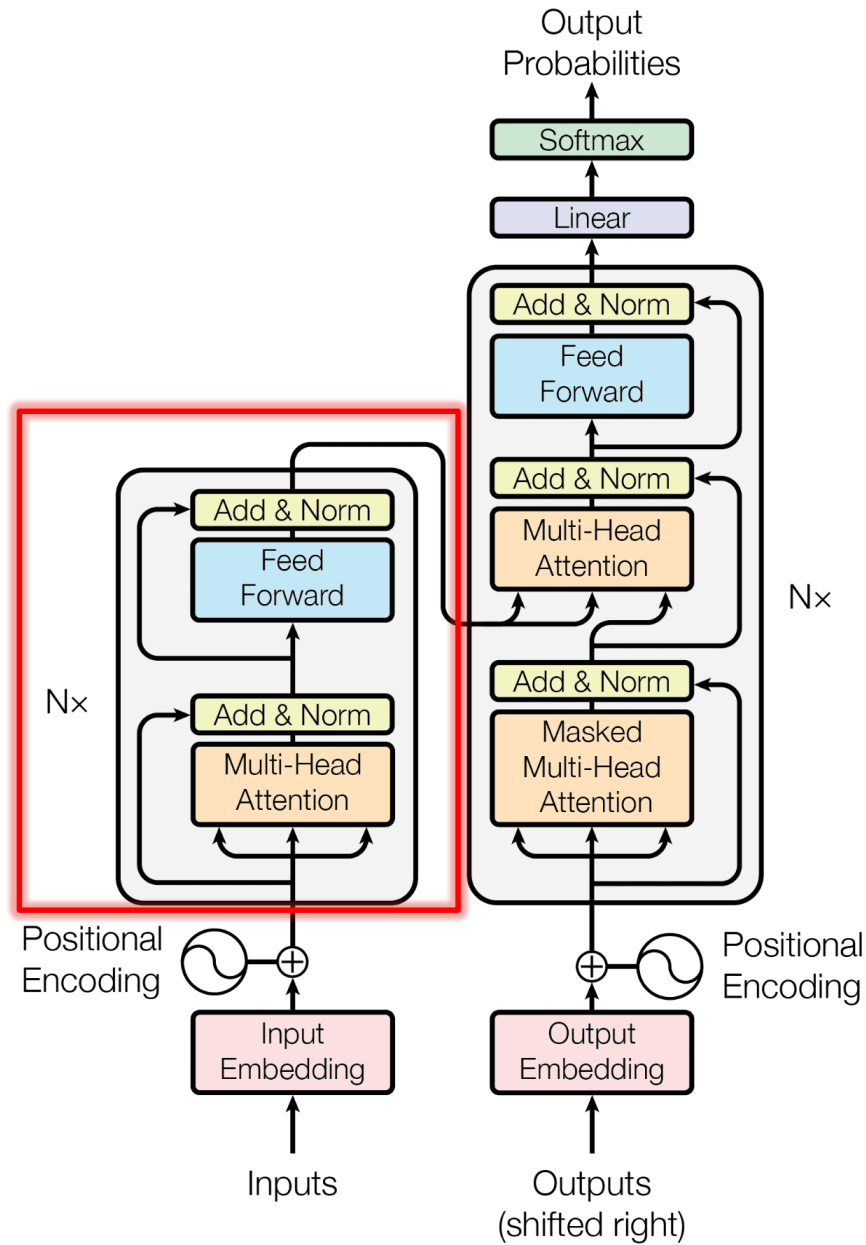
Část II.: BERT

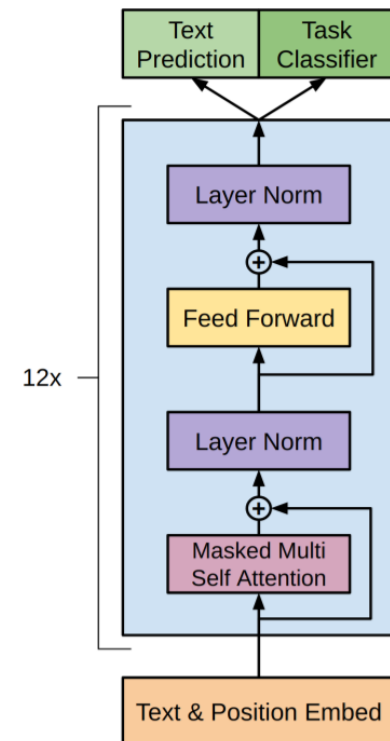
Transformer

- Opakování z předmětu ANS
- Založeno na attention mechanismu
- Vylepšení oproti RNN
  - Odstranění rekurencí
    - => Paralelní zpracování vstupu
(+positional encoding)
- Encoder-Decoder architektura
- **Encoder**
  - Obsahuje důležité self-attention vrstvy $\text{Softmax}\left(\frac{QK^T}{\sqrt{d_k}}\right)V$
  - Zpracovává vstupní informaci a jeho výstup obsahuje vektorovou reprezentaci vstupu

GPT

- Generative Pre-Training
- Pre-training
  - Snaží se predikovat následující slovo
    - Trénováno jako jazykový model
  - Fine-tuning pro jednotlivé aplikace
- Z Transformeru využívá pouze dekodéry

BERT

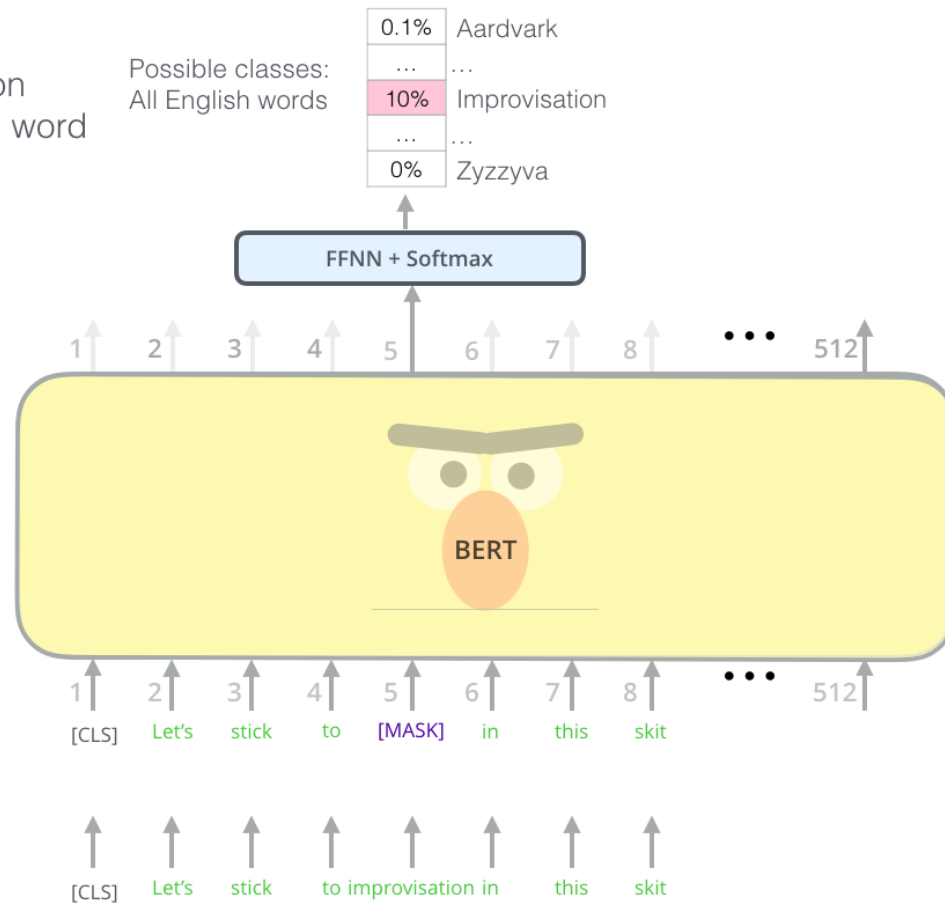
- Bidirectional Encoder Representations from Transformers
- Z Transformeru využívá pouze kodéry (encoder)
  - Neobsahuje Masked self attention
    - Predikce slova při trénování není založena pouze na předchozích, ale i na budoucích slovech
    - Lze vytvořit slovní embedding závislý na kontextu (podobně jako u ELMo modelu)
- Pre-training
  - Jazykový model se učí dvě úlohy
    - Predikce maskovaného slova ve větě
    - Predikce další věty (binární klasifikace)
      - Na vstupu jsou dvě věty a cílem je určit, zda druhá věta následuje za první

BERT

- Predikce maskovaného slova ve větě
  - 15 % slov je při trénování náhodně maskováno
  - Postup:
    - V 80 % případů je slovo nahrazeno MASK tokenem
    - V 10 % případů je nahrazeno náhodným jiným tokenem
    - V 10 % případů je ponecháno beze změny
  - Mask může být více v jedné větě

BERT

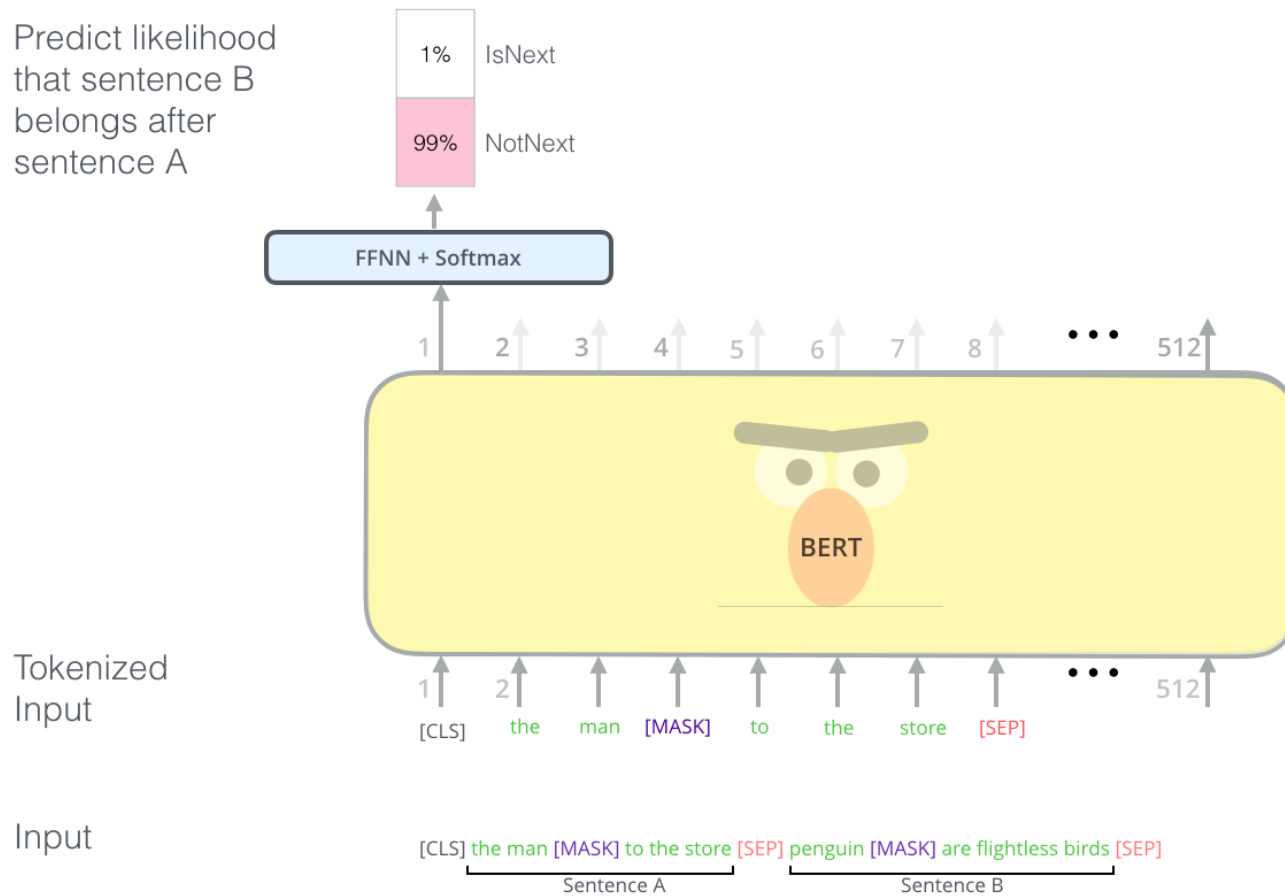
Use the output of the masked word's position to predict the masked word

<https://jalammar.github.io/illustrated-bert/>

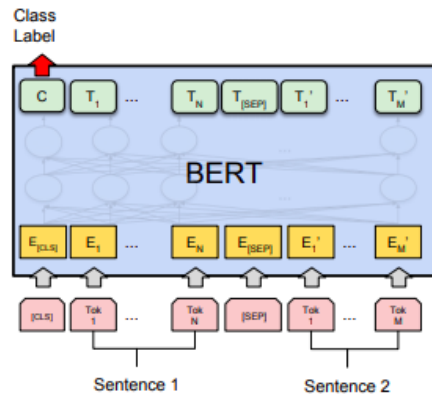
BERT

Predict likelihood
that sentence B
belongs after
sentence A

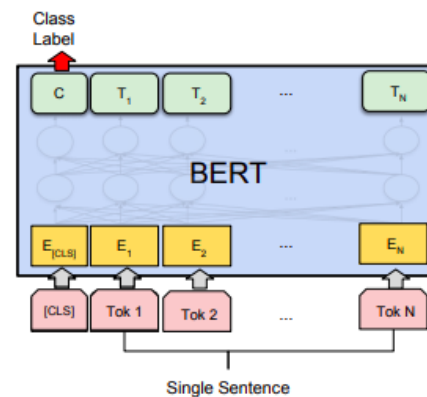

<https://jalammar.github.io/illustrated-bert/>

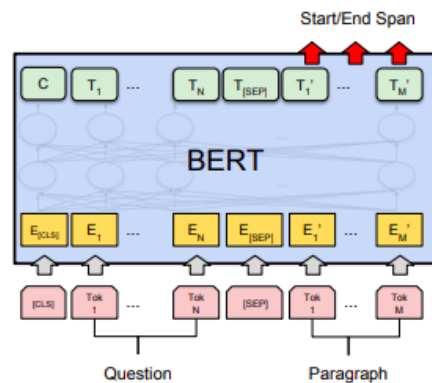
BERT

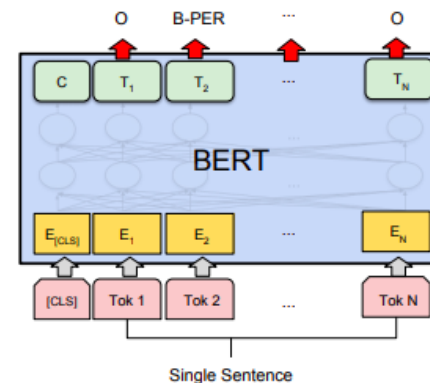
(a) Sentence Pair Classification Tasks:
MNLI, QQP, QNLI, STS-B, MRPC,
RTE, SWAG

(b) Single Sentence Classification Tasks:
SST-2, CoLA

(c) Question Answering Tasks:
SQuAD v1.1

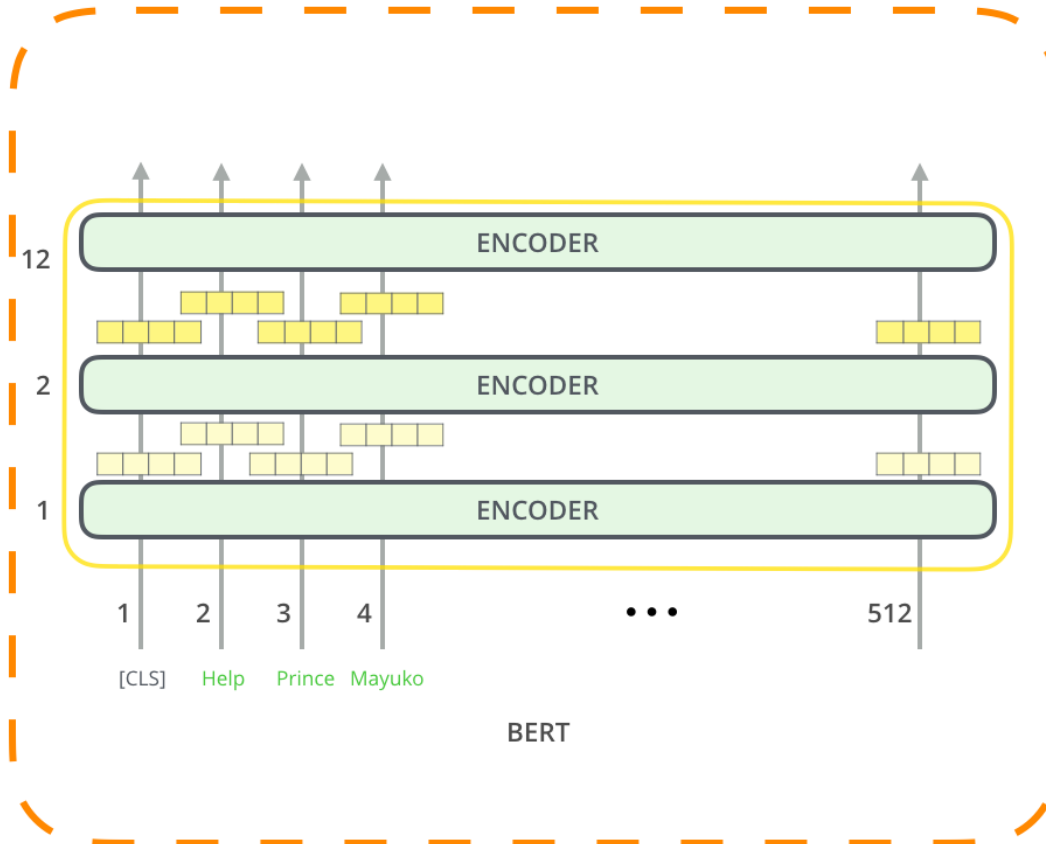

(d) Single Sentence Tagging Tasks:
CoNLL-2003 NER

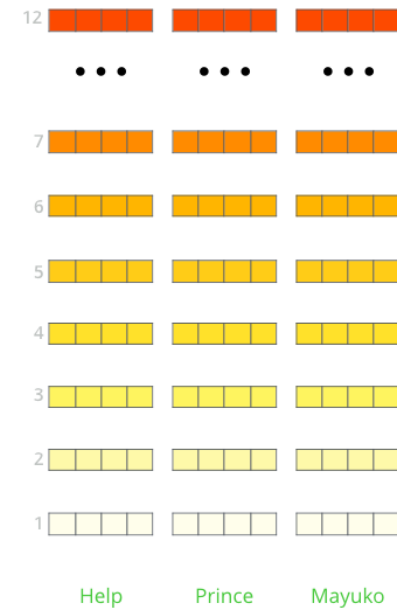

BERT

Generate Contextualized Embeddings

The output of each encoder layer along each token's path can be used as a feature representing that token.

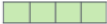

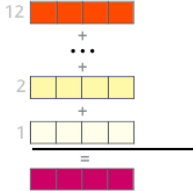

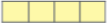

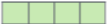
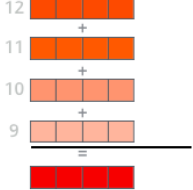

But which one should we use?

<https://jalammar.github.io/illustrated-bert/>

BERT

What is the best contextualized embedding for “**Help**” in that context?
 For named-entity recognition task CoNLL-2003 NER

		Dev F1 Score
12	First Layer Embedding	91.0
...		
7	Last Hidden Layer	94.9
6		
5	Sum All 12 Layers	95.5
4		
3	Second-to-Last Hidden Layer	95.6
2		
1	Sum Last Four Hidden	95.9
Help	Concat Last Four Hidden	96.1

<https://jalammar.github.io/illustrated-bert/>

Část III.: HuggingFace

HuggingFace

- Opensource databáze předtrénovaných modelů založených na Transformer architektuře
  - 14 000+ modelů
- Také poskytuje různé datasety a různé nástroje pro usnadnění manipulace s daty
  - U datasetů jsou často odkazy na již natrénované modely
- Poskytována Python knihovna transformers

=> Online ukázka

Užitečná literatura / kurzy

- Články jednotlivých modelů
  - [ELMo](#)
  - [Transformer](#)
  - [GPT](#)
  - [BERT](#)
- [HuggingFace](#)
- [Coursera NLP specializace](#)